

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

1 (395)

JANUARY-FEBRUARY 2022

ALMATY, NAS RK

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы «ҚР ҰҒА Хабаршысы» ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуге қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруда. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашылар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын ұсынады. ҚР ҰҒА Хабаршысының Emerging Sources Citation Index-ке енуі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді мультидисциплинарлы контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Вестник НАН РК» был принят для индексирования в Emerging Sources CitationIndex, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество и глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Вестника НАН РК в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному мультидисциплинарному контенту для нашего сообщества.

NAS RK is pleased to announce that Bulletin of NAS RK scientific journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of Bulletin of NAS RK in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential multidiscipline content to our community.

Бас редактор:

ҚОЙГЕЛДИЕВ Мәмбет Құлжабайұлы (бас редактор), тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 3

Редакция алқасы:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы (бас редактордың орынбасары), филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Патетре, Ph.D (археология), Нью-Йорк университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ) Н = 19

БАНАС Йозеф, әлеуметтану ғылымдарының докторы, Жешув технологиялық университетінің профессоры (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Украинаның еңбек сіңірген ғылым және техника қайраткері, «Киев-Могила академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Төлегенқызы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Нархоз Университеті (Алматы, Қазақстан) Н = 3

ИСМАҒҰЛОВ Оразақ Исмағұлұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 6

ӘБЖАНОВ Ханкелді Махмұтұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хұсайынұлы, саясаттану ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, Философия, саясаттану және дінтану институтының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ТАЙМАҒАМБЕТОВ Жакен Қожахметұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

СҮЛЕЙМЕНОВ Майдан Күнтуарұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нұрсарыұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

ҚОЖАМЖАРОВА Дариякул Пернешқызы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауыржан Әбішұлы, тарих ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

НУРҚАТОВА Лязгат Төлегенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ресей білім академиясының академигі (Мәскеу қ.), Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, педагогика кафедрасының меңгерушісі, К.Г. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар және технологиялар факультетінің деканы (Мәскеу, Ресей) Н = 34

ДЫБО Анна Владимировна, филология ғылымдарының докторы, РҒА корреспондент-мүшесі, РҒА Тіл білімі институтының Орал-алтай тілдері бөлімінің меңгерушісі (Мәскеу, Ресей) Н = 3

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген № 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

Главный редактор:

КОЙГЕЛЬДИЕВ Мамбет Кулжабаевич (главный редактор), доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 3

Редакционная коллегия:

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханулы (заместитель главного редактора), доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Пэтрэ, доктор философии (Ph.D, археология), профессор Нью-Йоркского университета (Нью-Йорк, США) Н = 19

БАНАС Йозеф, доктор социологических наук, профессор Жешувского технологического университета (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Тулегеновна, доктор экономических наук, профессор, Университет Нархоз (Алматы, Казахстан) Н = 3

ИСМАГУЛОВ Оразак Исмагулович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 6

АБЖАНОВ Ханкелди Махматович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хусаинович, доктор политических наук, член-корреспондент НАН РК, директор Института философии, политологии и религии (Алматы, Казахстан) Н = 1

ТАЙМАГАМБЕТОВ Жакен Кожаметович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

СУЛЕЙМЕНОВ Майдан Кунтуарович, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нурсариевич, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

КОЖАМЖАРОВА Дариякуль Пернешевна, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауржан Абишевич, доктор исторических наук, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукеновна, доктор социологических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омирбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

НУРКАТОВА Лязгат Толегеновна, доктор социологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, академик Российской академии образования (г. Москва), директор Центра развития педагогического образования (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики, декан факультета Социально-гуманитарных наук и технологий Московского государственного университета технологий и управления имени К.Г. Разумовского (Москва, Россия) Н = 34

ДЫБО Анна Владимировна, доктор филологических наук, член-корреспондент РАН, заведующий отделом урало-алтайских языков Института языкознания РАН (Москва, Россия) Н = 3

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2022

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

Editor in chief

KOIGELDIEV Mambet Kulzhabaevich (Editor-in-Chief), Doctor of History, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 3

Editorial board:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanuly (Deputy Editor-in-Chief), Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 4

MATYZHANOV Kenzhakhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SAPARBAYEV Abdizhappar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

JOVICA Radu Petre, Ph.D, History, Archeology, Professor, New York University (New York, USA) H = 19

BANAS Joseph, Doctor of Social science, Professor, Rzeszow University of Technology (Rzeszow, Poland) H = 26

LUKYANENKO Irina, doctor of economics, professor, honored worker of Science and Technology of Ukraine, head of the department of the National University «Kyiv-Mohyla Academy» (Kiev, Ukraine) H = 2

MAKULOVA Aymzhan Tulegenovna, doctor of economics, professor, Narkhoz University (Almaty, Kazakhstan) H = 3

ISSMAGULOV Orazak Issmagulovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 6

ABZHANOV Khankeldi Makhmutovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 4

BIZHANOV Akhan Khusainovich, Doctor of Political Sciences, Corresponding Member of NAS RK, Director of the Institute of Philosophy, Political Science and Religion (Almaty, Kazakhstan) H = 1

TAIMAGAMBETOV Zhaken Kozhakhmetovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

SULEYMENOV Maidan Kuntuarovich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SABIKENOV Salakhiden Nursarievich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

KOZHAMZHAROVA Dariyakul Perneshevna, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

BAITANAEV Baurzhan Abishevich, Doctor of Historical Sciences, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

BAZARBAYEVA Zeinep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHAUKENOVA Zarema, Doctor of Sociology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

DZHOLDASBEKOVA Bayan Umirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK H = 2

NURKATOVA Lyazzat Tolegenovna, Doctor of Social Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan (Almaty, Kazakhstan) H = 1

ABYLKASYMOVA Alma Yessimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, academician of the Russian Academy of Education (Moscow), Director of the Center for the Development of Pedagogical Education (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHISHOV Sergey, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities and Technologies of the Razumovsky Moscow State University of Technologies and Management (Moscow, Russia) H = 34

DYBO Anna Vladimirovna, Doctor of Philology, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences, Head of the Department of Ural-Altai Languages of the Institute of Linguistics of the Russian Academy of Sciences (Moscow, Russia) H = 3

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan No. 16895-Ж, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494

Volume 1, Number 395 (2022), 245-251

<https://doi.org/10.32014/2022.2518-1467.265>

UDC: 94

IRSTI: 03.61.91

M.K. Zhumangaliyev

University of Szeged, Szeged, Hungary.

E-mail: zhumangaliyev@mail.ru

ON THE QUESTION OF THE ETYMOLOGY OF THE NAMES OF KIPCHAKS

Abstract. The fall of the Kimak khaganate contributed to the strengthening of the Kipchak tribes in the vast territory of the steppe belt from the Altai region in the east to the Carpathian Mountains in the west. The Turkic-speaking tribes were known by written sources of their neighbors under different names. Thus, in the Arab-Persian manuscripts, nomads appeared under the name of Kipchaks, whereas in the Russian chronicles they were called Polovtsians, and in Western Europe – Cumans.

This article offers a brief overview of the problems of the etymology of the names of Kipchaks. Research in this area has been conducted for quite a long time, which has contributed to the emergence of many theories. Several early theories were later rejected as untenable, while others, on the contrary, periodically come forward in professional circles. These theories focused on the interpretation of the meanings of the ethnonyms: “Kipchak”, “Cuman” and “Polovtsian”. A special attention in the Hungarian historiography is paid to the variant “Kun”. Hence, the issue of identifying the autochthonous name of the Kipchaks needs further research.

Initially, the researcher interpreted the etymology of the Kipchaks as “hunters, robbers” based on the name “Polovtsians”. In the future, the Kipchaks etymology transformed from hunters into “inhabitants of the plains”. Further research led to the appearance of other ideas: some scientists explained the etymology of Kipchaks based on the geographical principle others using zoomorphic concepts associated them with swans. Next, another theory interpreted the ethnonym based on the concepts of “empty”, “unhappy”. There were also attempts to explain the variant “Kun” as a derivative of “xun/hun” meaning “oriental man”. Finally, there are hypothesis that consider that its meaning was “light” or “day”.

Nevertheless, most studies tend to agree with the idea that the etymology of the names of Kipchaks may be based on the color principle. Thus, Kipchak means: “pale, light yellow, yellowish, etc”. The search for the source of light colors has generated many ideas, most of which remain a subject for discussion.

Key words: Kipchak, Cuman, Kun, Polovtsian, endo-ethnonym, color concept.

М.Қ. Жұманғалиев

Сегед университеті, Сегед, Венгрия.

E-mail: zhumangaliyev@mail.ru

«ҚЫПШАҚ» АТАУЫНЫҢ ЭТИМОЛОГИЯСЫ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕГЕ

Аннотация. Қимақ қағанатының құлауы шығыста Алтайдан, батыста Карпат тауларына дейінгі дала белдеуінің кең аумағындағы қыпшақ тайпаларының күшеюіне ықпал етті. Түркітілдес тайпалар көршілерінің жазба көздері арқылы әртүрлі атауларымен танымал болды. Сонымен, араб-парсы қолжазбаларында көшпенділер қыпшақтардың атымен пайда болды, ал орыс шежірелерінде оларды половшылар, ал батыс Еуропада құмандар деп атады.

Бұл мақалада қыпшақ есімдерінің этимологиясының мәселелеріне қысқаша шолу жасалады. Бұл саладағы зерттеулер біраз уақыттан бері жүргізіліп келеді, көптеген теориялардың пайда болуына ықпал етті. Бірнеше алғашқы теориялар, кейінірек дәрменсіз деп қабылданбады, ал басқалары, керісінше, кәсіби ортада мерзімді түрде алға тартылды. Бұл теориялар «қыпшақ», «құман» және «половец»

этнонимдердің мағынасын түсіндіруге бағытталған. Венгр тарихнамасында «кун» нұсқасына ерекше назар аударылады. Екінші жағынан, қыпшақтардың автохтонды атауын анықтау мәселесі қалып отыр.

Бастапқыда авторлар «половшылар» атауына сүйене отырып, қыпшақтардың этимологиясын «аңшылар, қарақшылар» деп түсінген. Кейіннен қыпшақтардың этимологиясы аңшылардан «жазық тұрғындарына» айналды. Зерттеулердің жалғасуы басқа идеялардың пайда болуына әкелді: бір ғалымдар қыпшақтардың этимологиясын географиялық принципті негізге ала отырып түсіндірді, басқалары зооморфтық ұғымдарды пайдалана отырып, оларды аққулармен байланыстырды. Керісінше, кейбір ғалымдар этнонимнің негізінде «бос», «бақытсыз» деген ұғымдар жатыр деп санаған. «Kun» нұсқасын «Шығыс адамы» мағынасы бар «хун/hun» туындысы ретінде түсіндіруге талпыныстар болды. Соңында, «жарық» немесе «күн» мағыналары бар нұсқалар белгілі болды.

Алайда, көптеген зерттеулер қыпшақ атауларының этимологиясы түс принципіне негізделуі мүмкін деген ойға сүйенеді. Осылайша, қыпшақ «бозғылт, ашық сары, сарғыш және т.б.» дегенді білдіреді. Ашық түстердің көзін табу көптеген идеяларды тудырды, олардың көпшілігі талқылау тақырыбы болып қала береді.

Түйінді сөздер: қыпшақ, құман, кун, половшы, эндоэтноним, түс түсінігі.

М.К. Жуманғалиев

Сегедский университет, Сегед, Венгрия

E-mail: zhumangaliyev@mail.ru

К ВОПРОСУ ОБ ЭТИМОЛОГИИ НАЗВАНИЙ КЫПЧАКОВ

Аннотация. Падение Кимакского каганата способствовало усилению кыпчакских племен на обширной территории степного пояса от Алтая на востоке, до Карпатских гор – на западе. Туркоязычные племена были известны по письменным источникам соседей под разными названиями. Так, в арабо-персидских манускриптах кочевники фигурировали под именем кипчаков, тогда как в русских летописях их называли половцами, а в Западной Европе – куманами.

В данной статье предлагается краткий обзор проблем этимологии имен кипчаков. Исследования в этой области ведутся уже довольно давно, что способствовало появлению многих теорий. Несколько ранних теорий позже были отвергнуты как несостоятельные, в то время как другие, наоборот, периодически выдвигаются в профессиональных кругах. Эти теории были сосредоточены на интерпретации значений этнонимов: «кипчак», «куман» и «половец». Особое внимание в венгерской историографии уделяется варианту «кун». С другой стороны, остается проблема определения автохтонного имени кипчаков.

Первоначально авторы с опорой на название «половцы» понимали этимологию кыпчаков как «охотники, грабители». В дальнейшем этимология кипчаков трансформировалась из охотников в «жителей равнин». Продолжение исследований привело к появлению других идей: одни ученые объясняли этимологию кипчаков, основываясь на географическом принципе, другие, используя зооморфные понятия, связывали их с лебедями. Напротив, отдельные ученые полагали, что в основе этнонима лежат понятия: «пустой», «несчастный». Были и попытки объяснить вариант «kun», как производное от «хун/hun» со значением «восточный человек». Наконец, известны варианты со значением «светлый» или «день».

Тем не менее, большинство исследований склоняются к мысли, что этимология имен кипчаков может быть основана на цветовом принципе. Таким образом, кипчак означает: «бледный, светло-желтый, желтоватый и т.д.». Поиск источника светлых цветов породил множество идей, большинство из которых остаются предметом обсуждения.

Ключевые слова: кипчак, куман, кун, половец, эндоэтноним, цветовая концепция.

Introduction. The Kipchaks went down in history as an ethnic group that had many names. Depending on the places of origin of written sources, all names can be divided into several main groups: Kipchak, Cuman, Kun, and Polovtsian. The “Kipchak” group consists of variants found in the following sources: ancient Uighur ([Qī]bčāq □ ([Qī]pčāq □ ([Qī]wčāq); Arabic-Persian (Hifšāh, Hifčāh, Hifčāq, Hifjāq, Qifčāq, Qifjāq, Qibčāq, Qibjāq); Armenian (Xbšax); Georgian (Qivč’aqi); Mongolian (Kibča’ut, Kimča’ud); Chinese (Ch’in-ch’a □ K’in-ch’a, K’o-fu-ch’a □ K’o-pi-chao) and Latin (Capchat, Capchac) [1, 393-394].

Variants of the “Kuman” group are present in the following written sources: in Latin (Cumani, Cumanus, Cumaniam, Cumanicum, Cumanorum □ Chumani □ Gummani □ Quomani □ Comani, Commani, Comanis, Commanis, Comain, Commain, Comanes, Comania, Comanic, Comanicum, Comanorum, Comanitae □ Chomani); in Russian (Коумани); in Bulgarian (Коумани, Кумани); in Georgian (Коман-и); in Muslim (Qoman, Qumān, al-Qumānīn, al-Qumāniyyūn, al-Qumāniyya) [2, 200-219]. This variant of Kipchak is most common in Western sources. At the same time, among the European sources, the Hungarian version of the name of the nomadic ethnic group stands apart: Kún (Kúnok), Cunus, Cunis, Cuni, Chuni [1, 393].

Another name that denotes Kipchak is “Polovtsian”. The name of the group “Polovtsian” varied in pronunciation and spelling: in Russian (Половцы), in Czech (Plavci, Plawci), in Polish (Polowczy, Plawci, Plavci, Plauci, Plaucos, Plaucorum) and in Serbian-Croatian (Plavi) [1, 394]. According to Valery Stojanow, the Hungarian version should also be attributed to this group: “Palócz/Palóc” [1, 394]. Meanwhile, the Hungarian researchers István Zimonyi and Szilvia Kovács deny the existence of a connection between the ethnonyms “Polovtsian” and “Palócz/Palóc” [3, 151]. According to their data, the appearance of this ethnonym dates back to the 17th century, which makes it difficult to draw parallels between the two concepts. Their research stated that the emergence of the term “Palócz/Palóc” dated back only to the 17th century which is several centuries later than the existence of the Kipchaks. Therefore, this term cannot be attributed to Kipchaks, i.e. “Polovtsian” and “Palócz/Palóc” are not synonyms.

Materials and methods. There are also less well-known variants of the names of Kipchaks in historical literature: Armenian (Xartēš □ xarteaš, xartyaš, xardjaš); German (Valwen □ Valven □ Walwen □ Falwen, Valewen □ Falawa, Valben □ Falben, Balwen □ Blawen) and Latin (Valani, Valoni, Falones, Phalagi, Valvi, Valui). Peter Golden also proposed the variant “Kangly” as the name of the eastern wing of the Kipchaks, which is found in a number of sources: Arabic-Persian (Qankli/Qangli); Latin (Cangle - Cangitai) [4, 270-277].

According to Omeljan Pritsak, out of a large number of names, only the ethnonyms Kipchak, Cuman and Kun can act as endo-ethnonyms [5, 321]. The rest of the names of the Kipchaks are exoethnonyms, i.e. they were given by the neighbors of the nomads. However later the scientist came to an opposite conclusion related to ethnonym “Kipchak”. Concerning the Hungarian ethnonym “Kun (Cunus/Cuni)”, it is necessary to discuss its features in more detail. In Hungarian historiography, the term “Kun” was used not only concerning the Kipchaks but also in general, to denote all the nomads who settled in Hungary. For example, in the 11th century, the Pechenegs and Uzes (Oguz) were also called by a similar term [3, 151]. The ethnonym “Kun” began to be addressed directly to the Kipchaks only starting with the last third of the 11th century. At the same time, and at a later time, some chronicles named other ethnic groups with the term “Kun” along with Kipchak. However, already in the 13th century, the generally accepted form of “Cuman” in Europe began to be used in Hungarian Latin-language written sources when referring to Kipchaks [3, 151]. Therefore, the concepts of “Cuman” and “Kun” in the Hungarian historical literature are mainly considered identical, although with some reservations.

Many theories and interpretations were put forward about the meaning of the names of Kipchaks. Some of them are not used anymore. Others, on the contrary, demonstrated their viability, generating extensive discussions. It should be noted that the identity of various names of the Kipchaks was not immediately proved. Therefore, in early studies, the search for etymology was carried out separately for each ethnonym. On the other hand, later researchers had the opportunity to compare different names of Kipchaks and consider the missing fragments.

The ethnonym “Polovtsian” was widely used to refer to the Kipchaks in the Old Russian chronicles of the 12th and 13th centuries. The examination of the etymology of the word “Polovtsian” has a long history. For example, the Polish historian Maciej of Miechów in 1517 in his essay “Tractatus de duabus Sarmatiis, Asiana et Europiana” pointed out that the Polovtsians in translation from Russian meant “hunters” or “robbers” [6, 257]. The author of the treatise argued that the word “Polovtsian” derived from terms close to Polish variants: “polować” and “polowanie”. And they, in turn, are translated as: “to field, to hunt to kill the beast.” In this case, the terms should be understood as “to hunt” or “hunting” [6, 257].

Subsequently, new concepts were built based on the concept of “field” as the foundation for the ethnonym “Polovtsian”. It is noteworthy that the chronicler Nestor mentioned this back in the 12th century when he described the Polovtsians as people who lived in vast and open spaces [1, 395]. In the 16th and 17th centuries, the idea was picked up by S. Herberstein and N. Tatishchev. For example, according to Sigismund Herberstein, the term “Polovtsian” meant “field” [7].

The version about the discovery of the concept of “field” in the ethnonym “Polovtsian” led to similar

searches inside other names, which could be a borrowing through the old Russian name by literary translation of word “Kipchak”. For example, Johann Zeiss explained the formation of the German Kipchak name “Valwen” from “Fal”, which in turn was derived from the German “Feld”, i.e. “field” [8, 743-744]. The scientist was pushed to such conclusions by analogies with the word “Westfalen”. Also, similar ideas were developed already at the beginning of the last century in the works of A. Vambéry who was a Hungarian orientalist and traveler [9, 102]. In general, until the beginning of the 20th century, the opinion on the origin of the ethnonym “Polovtsian” from the words: field, plain and, steppe continued to prevail in historical science. On the other hand, O. Pritsak believed that the origin of the ethnonym “Polovtsian” was the Russian word “pol”, which he explained as “open or empty space” [5, 325-326]. Thus, according to the researcher, the Polovtsians are nothing but a translation from the Turkic “Kipchaks” meaning “inhabitants of the steppe/ desert”.

At the same time, the concept of the color characteristics of the names of Kipchaks was formed. One of the pioneers in this direction was Arist Kunik. The Russian historian and linguist proceeded from the fact that the meaning of the ethnonym “Polovtsian” comes from the word “polov-iy/ -oy”, which reflects a light palette of colors: yellowish, light yellow, pale, etc. [10, 387]. Also, A. Kunik believed that the Kipchaks in the Russian chronicles were called Polovtsians due to the light shade of their hair. The latter statement is highly questionable and was therefore repeatedly criticized. Among others, E. Skrzhinskaya called A. Kunik’s hypothesis: “artificial and speculative”, thereby hinting at its obvious contrivance [6, 265]. In many sources, there are no direct confirmations of A. Kunik’s words about blonde Kipchaks. Nevertheless, A. Kunik’s views were reflected in the works of other researchers. For example, D. Rasovsky in his monograph “Polovtsians, Torcs, Pechenegs, Berendeyes” also referred to A. Kunik [11, 19].

In the 20th century, the color concept continued to evolve. In 1940, A. Ponomarev suggested that the term “Polovtsian” is a translation of another proper name of a nomadic ethnic group [12, 370]. Further research led to the idea of the formation of an ethnonym as a result of the calcification of the term Cuman. In turn, the form “kuma-n” probably came from “kuba/kuma”, which he translated as: “pale, grayish, pale yellow” [12, 366-370]. According to V. Gordlevsky, the name “Polovtsian” is a translation of the ethnonym “Kipchak” [13, 482-505]. Thus, the ethnonym “Polovtsian” is connected with other names of Kipchaks and was formed from a concept that denotes a color characteristic. Later, Gy. Nemeth translated all variants of the names of the Kipchaks as “yellowish, pale” [14, 171].

A completely different concept was voiced in the article “Polovtsians. The experience of the historical interpretation of the ethnicon” [6, 255-276]. According to E. Skrzhinskaya, the name “Polovtsian” came from the Russian word combination “on pol” and meant: “inhabitants of the lands according to that (other) side of the river” [6, 276]. In this case, the “river” referred to the Dnieper River, which served as a natural border between the Russian and Kipchak (Polovtsian) lands. According to the chronicles, nomads lived on the left side of the Dnieper River, which was considered “Polovtsian”. Thus, the inhabitants of Kiev lived on this (this side) or the right side of the river, and the Kipchaks (Polovtsians) on that (other) side. Despite its uniqueness, this theory did not receive much support from researchers. Therefore, most modern authors prefer to adhere to the generally accepted color concept.

Results and discussion. In parallel with the development of the ethnonym “Polovtsian”, research was conducted on the term “Cuman”. The suggestion about the origin of this name of Kipchaks from the hydronym can be found in the works of V. Tatishchev. He considered the name of the Kuma River, which flows into the Caspian Sea, as the basis of the ethnonym [15, 73]. On the contrary, Konstantin d’Ohsson believed that the ethnonym “Cuman” should preferably be associated with the Kuban River based on the phonetic transition of b → m (Kuban > Kuman) [16, 338-339]. K. d’Ohsson did not take into account the geographical factor. The Kuban River originates in the area of Mount Elbrus in the North Caucasus and flows into the Sea of Azov. At the same time, the main habitat of the Kipchaks was located to the north and east of the river.

The research of Hungarian researchers was based on the generally accepted postulate about the equivalence of the ethnonym “Cumans” and the local variant “Kun”. Proceeding from this, Armin Vambéry explained the formation of the name “Cuman” by attaching the Latin suffix -anus to “Kun”, which eventually gave “Kumanus/Cumanus” [9, 102]. In his early ideas, Gyula Nemeth also relied on the Hungarian version and proposed for both “Kun” and “hun” the meanings of “man, man, people” [17, 101]. Gy. Györffy was also close to the ideas of Gy. Nemeth, but he construed the Hungarian version of “Kun” as a derivative of “xun/hun” with the meaning “oriental man” [2, 200-219]. P. Golubovsky move in a slightly different direction. He regarded the basis of “kun/kün” as a translation from “light” or “day”. Thus, the ethnonym Cuman in this context should be considered a derivative of “Kun-men” which means “light-like” [18, 19].

In the second half of the 20th century, several more theories appeared explaining the meaning of the

ethnonym “Cuman”. One of them suggested that the basis of the ethnonym contains the concept of “swan”. Karl Menges came to similar conclusions when he translated the basis of qū as “swan” [19, 1-3]. Other authors, including N. Baskakov, held similar views. Thus he translated “Kuman” as follows: Kun “swan” + -man (affix corresponding to the Russian version “-anin”) [20, 327]. In conclusion, the meaning of the term “Cuman” must be close to “lebedyanin”. However, in broad scientific circles, such an idea has not gained popularity due to lack of scientific arguments

In addition, K. Menges made some attempts to promote the theory that the ethnonym “Cuman” derived from “qum” i.e. “sand” or from “qum-man” as “sand”, “sandy” in the meaning of its light shade. It was assumed that the name of the tribal union was supposed to denote the light shade of the hair of the Kipchaks. However, later Karl Menges proposed the idea that the etymology of the word “Cuman” derived from the “quba/quwa” variant [19, 13-14]. At the same time, Gyula Nemeth also deduces the ethnonym “Cuman (Quman)” originated from the “quba” variant, but already in the meaning of the skin color of nomads [17, 102-103].

The etymology of the word “Kipchak” also experienced a long evolution and developed in parallel with other variants of the ethnonym. Early studies in this direction were based on the reports of medieval sources, mainly by Rashid ad-Din. Thanks to him and other Muslim authors, the ethnonym “Kipchak” acquired the meaning: “a cavity or a hollow in a tree” [1, 401]. Sometimes it was interpreted as “hollow, rotten, unhappy, unsuccessful” [1, 401]. S. Klyashtorny moved also in this direction deducing that the ethnonym “Kipchak” had the meaning of “unsuccessful, unhappy” [21, 160].

The etymology of the term Kipchak produced a lot of theory as in the case of Cumans and Polovtsians. For example, J. Marquart tried to associate the formulation Qīpčāq i.e. “empty” with the concepts of “desert, steppe” [22, 159-161]. After some time, Omeljan Pritsak also noted the connection of Qīpčāq with “qobi > qowi” [5, 325]. Further from “qobi”, he derived an “idle place”, which is close to the concept of “empty”. According to O. Pritsak, the ethnonym originated among the Uighurs, who were similarly called nomads and lived in an open area. Consequently, the ethnonym “Kipchak” appeared in an attempt to separate the two groups by place of residence: the Uighurs lived in the forest, and the Kipchaks in the steppe [5, 325]. As a result of his vast research, O. Pritsak proposed not to consider the ethnonym “Kipchak” as self-designation.

In **conclusion**, we can note several general points on the problem of the etymology of Kipchak term. First of all, the identity of the main names of the ethnic group was recognized by most researchers. The division of many variations of ethnic names into self-names and exoethnonyms allows in some cases to restore gaps in data, but also provides foundations for new ideas and theories. At the same time, the preservation of known problems makes it difficult to determine the truly autochthonous name of a nomadic ethnic group. If in cases with ethnonyms of Polovtsian, Kharteshk, Kun, etc. the situation is more or less clear, then there are still questions about other names. The position was also adopted on the existence of a concept common to all names, which was reflected in one of them and then calculated in the others.

In recent decades, the concept of reflecting colors in the names of Kipchaks, mainly light tones: pale, light yellow, yellowish, etc., prevailed. At the same time, an important share of authors recognized that this concept was not ideal. This created an opportunity for the emergence of various kinds of theories and assumptions on the issue of the source of color, which formed the basis of the ethnonym. On the pages of scientific literature, you can find theories explaining the light color used in the name of the ethnonym: hair color, the skin tone of the steppe people, the predominant color of horses, as well as the color of specific elements of clothing (for example, hats).

The aforementioned theory of the reflection of concepts in the names of Kipchaks resonates with the concepts of steppe, desert, that is, the idea of reflecting in the names of the ethnos the character of the area in which the nomads lived is taken at the forefront. In the end, the proponents of this theory derived the name from qu (qum) i.e. “sand” or interpreted this concept as an allegorical form of expression of shades: pale, light yellow, yellow. At the same time, the theories of E. Skrzhinskaya and O. Pritsak stand apart tracing the territorial-geographical principle.

As a result, the color concept received more approval than others. However, there are still some problems in the interpretation of the concept itself. For example, the idea of marking with color some morphological features of Kipchaks causes a certain amount of skepticism. At the same time, the assumption that nomads are distinguished by the predominant color of their horses or clothing elements is also not confirmed in written sources.

Information about author:

Zhumangaliyev M.K. – University of Szeged, Szeged, Hungary.

REFERENCES

- [1] Stojanow, Valery (2016) “Polovtsians-Cumans-Kipchaks. Different names for one ethnic subject” [Polovtsy-Kumani-Kipchaki. Raznye nazvaniia odnogo etnicheskogo subieekta]. *Turcologica* 104. Central Eurasia in the Middle Ages. Studies in Honour of Peter B. Golden: 393-406. (in Russ.). ISBN 978-3-447-10534-7.
- [2] Gyorffy, Gyorgy. (1990) “To the question of the origin of the folk names Kun and Cumans” [A kun és komán népnév eredetének kérdéséhez]. *The eastern elements of the Hungarianness [A magyarság keleti elemei]*. Budapest: 200-219. (in Hung.).
- [3] Kovacs Szilvia, Zimonyi Istvan. 2018. “Nomads and Hungarians in the 10-14th centuries” [Kochevniki i vengry v X-XIV vv]. *Proceedings of the Institute of Oriental Studies of the Russian Academy of Sciences, Vol. 7: Turkic nomads in Asia and Europe: civilizational aspects of history and culture [Trudy Instituta vostokovedeniia RAN, Vyp. 7: Tiurkskie kochevniki v Azii i Evrope: tsivilizatsionnye aspekty istorii i kultury]*: 146-169. (in Russ.).
- [4] Golden B. Peter. (1992) *An Introduction to the History of the Turkic Peoples. Ethnogenesis and State-Formation in Medieval and Early Modern Eurasia and the Middle East*. Wiesbaden: Harrassowitz. (in Eng.). ISBN: 978-3447032742.
- [5] Pritsak O. (1982) “The Polovtsians and Rus”. *Archivum Eurasiae Medii Aevi*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz: 321-380. (in Eng.).
- [6] Skrzhinskaya E.Ch. (1987) “Polovtsians. The experience of the historical interpretation of the ethnicon (From the scientist’s archive)” [Polovtsy. Opyt istoricheskogo istolkovaniia etnikona (Iz arkhiva uchenogo)]. *The Byzantine Chronicle, Vol. 46 [Vizantiiskii vremennik, tom 46]*: 255-276. (in Russ.).
- [7] Austrian National Library (2017) “Herberstein, von Sigismund. 1549. *Rerum Moscoviticarum Commentarii*”. Austrian National Library. Accessed July 28, 2017. http://digital.onb.ac.at/OnbViewer/viewer.faces?doc=ABO_%2BZ166686008 (in Eng.).
- [8] Zeuss, Johann Kaspar. (1837) *The Germans and the neighboring tribes [Die Deutschen und die Nachbarstämme]*. Munich. (in Germ.). ISBN: 978-1143670732.
- [9] Vambery, Armin. (1882) *The origin of the Magyars [Der Ursprung der Magyaren]*. Leipzig. (in Germ.). ISBN: 978-5-8728-3815-9.
- [10] Kunik A.A. (1875) “Did Russian trade relations and campaigns along the Black and Caspian Seas begin during the time of Muhammad or under Rurik?” [Nachalis li russkie torgovye snosheniia i pohody po Chernomu i Kaspiiskomu moriam vo vremena Muhammeda ili pri Riurike?]. In: *Caspian, about the campaigns of the ancient Russians to Tabaristan, with additional information about their other raids on the coast of the Caspian Sea [Kaspii, o pokhodah drevnih russov v Tabaristan, s dopolnitelnymi svedeniiami o drugih nabegah ih na pribrezhe Kaspiiskogo moria]*. edited by Dorn, B., 357-462. St. Petersburg. (in Russ.).
- [11] Rasovsky D.A. (2016) *Polovtsians, Torcs, Pechenegs, Berendeyes [Polovtsy, torki, pechenegi, berendei]*. Moscow: Lomonosov. (in Russ.). ISBN: 978-5-91678-341-4.
- [12] Ponomarev A. (1940) “Cumans - Polovtsians” [Kumany-Polovtsy]. *Bulletin of Ancient History, № 3/4 [Vestnik drevnei istorii, № 3/4]*: 366-370. (in Russ.).
- [13] Gordlevsky V.A. (1961) “What is a barefoot wolf? (To the interpretation of the “The Tale of the Campaign of Igor”)” [Chto takoe bosyi volk? (K tolkovaniiu «Slova o polku Igoreve»)]. In: *Selected works. T. 2 [Izbrannye sochineniia. T. 2]*. edited by Gordlevsky, V.A., 482-505. Moscow: Oriental Literature Publishing House. (in Russ.).
- [14] Nemeth Gyula. (1942) “The name and origin of the Cumans” [A kunok neve és eredete]. *Centuries [Századok]*: 166-178. (in Hung.).
- [15] Tatishchev V.N. (1964) *Russian history from the earliest times (1768) [Istoriia Rossiiskaia s samyh drevneishih vremen (1768)]*. T. 4. Moscow-Leningrad. (in Russ.).
- [16] D’Ohsson, Abraham Konstantin Mouradzea (1834) *History of the Mongols, from Genghis Khan to Timur Bey or Tamerlane [Histoire des Mongols, depuis Tchinguiz-Khan jusqu’à Timour Bey ou Tamerlan]*. Amsterdam. (in French).
- [17] Nemeth Gyula. (1940) “The common names Cuman and Kun” [Die Volksnamen quman und qūn]. *KCsA 3*: 95-109. (in Germ.).
- [18] Golubovsky P. (1884) *Pechenegs, Torcs and Polovtsians before the invasion of the Tatars. History*

of the South Russian steppes of the 9-13th centuries [Pechenegi, Torki i Polovtsy do nashestviia tatar. Istoriia iuzhno-russkikh stepei 9-13 vv.]. Kiev. (in Russ.).

[19] Menges, Karl Heinrich. (1951) The Oriental elements in the vocabulary of the oldest Russian epos, the Igor's tale: Slovo o p[o]lku Igoreve. New York. (in Eng.).

[20] Baskakov N.A. (1969) Introduction to the study of Turkic languages [Vvedenie v izuchenie tiurkskikh iazykov]. Moscow. (in Russ.).

[21] Klyashtorny S.G. (1986) Kipchaks in runic monuments [Kipchaki v runicheskikh pamiatnikah]. Leningrad. (in Russ.).

[22] Marquart J. (1914) About the people of the Cumans [Über das Volkstum der Komanen]. Berlin. (in Germ.).

CONTENTS

ECONOMICS

S.U. Abdibekov, G.G. Shinet, A.A. Kuralbayev ANALYSIS OF DEVELOPMENT AND SUPPORT OF ALTERNATIVES OF THE PERSONAL HUSBANDRIES ABROAD.....	6
G.R. Baytayeva, Zh.B. Kenzhin, M.B. Sultanova, G.M. Kappassova, A. Azimkhan SOME PROBLEMS OF STATE AND LOCAL GOVERNMENT IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	15
S.Kh. Beisembekova, M.R. Sikhimbayev, D.R. Sikhimbayeva PUBLIC ADMINISTRATION PRIORITIES OF SUBSOIL USE IN KAZAKHSTAN.....	21
A.T. Bekturova, L.M. Sembieva, A.M. Petrov THE PRACTICE OF APPLYING INTERNATIONAL STANDARDS OF AUDITING AND FINANCIAL REPORTING IN THE BANKING SECTOR IN KAZAKHSTAN.....	27
D. Jamshidi, R. Doszhan, A. Sabidullina NEW ISLAMIC FINTECH TRENDS: MALAYSIA AND CENTRAL ASIA.....	37
K.B. Kashkimbayeva, E. Orazbek IMPROVEMENT OF TAXATION OF INDIRECT TAXES IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	44
N.N. Nurmukhametov, A.A. Apysheva, A.B. Temirova DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECONOMICS AND MANAGEMENT AS A STRATEGIC VECTOR OF KAZAKHSTAN'S DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF THE EAEU DIGITAL AGENDA.....	51
K.G. Sadvakassova, A.M. Nurgazina, A.Z. Nurmagambetova, G.E. Kassenova ANALYSIS OF FINANCIAL PERFORMANCE AND SUSTAINABILITY IN KAZAKHSTANI AVIATION INDUSTRY IN PANDEMIC.....	61
G.S. Mukina, S.Ch. Primbetova, D.Z. Aiguzhinova, S.K. Zhetpysbayev, N.K. Mashrapov PROBLEMS OF INFLUENCE OF SMALL BUSINESS DEVELOPMENT AND SIMPLIFIED TAXATION SYSTEM ON THE SOCIO-ECONOMIC POTENTIAL OF THE STATE.....	69
B.M. Tassybay, S.K. Tazhikenova, G.B. Alina, A.K. Zhussupova, Ewa Katarzyna Czech ANALYSIS OF STRATEGIC PROBLEMS IN PPP IN 2016-2021 IN KAZAKHSTAN.....	75
V. Shebanin, O. Dovgal, N. Potryvaieva, U. Andrusiv THE INFLUENCE OF ECONOMIC GROWTH ON THE DEVELOPMENT OF "ISLAND COUNTRIES".....	83
B. Shukurova, M. Kaiyrgaliyeva, Ch. Buharbaev, G. Aktailakova, G. Kerimbek WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF COST MANAGEMENT AT THE ENTERPRISE.....	90
PEDAGOGY	
R.T. Abdraimov, B.S. Ualikhanov, T.A. Turmambekov ORGANIZATION OF PROFESSIONALLY DIRECTED LABORATORY WORK IN THE SECTION "ELECTRODYNAMICS" IN THE SCHOOL PHYSICS COURSE.....	98
F.B. Babakhanov, Peter Ziak, Sh.S. Sultanbekov, A.E. Abuov, A.S. Jumabayeva QUALITY MANAGEMENT OF EDUCATION BASED ON INFORMATION TECHNOLOGY.....	106

M. Baimurat, R.Zh. Mukanova, O.S. Achkinadze, M.K. Yerkiybayeva, T.A. Aubakirov TEACHING STUDENTS OF PEDAGOGICAL UNIVERSITIES METHODS OF TEACHING CHEMISTRY AT SCHOOL.....	112
O. Vasiuk, S. Vyhovska, E. Gulac, M. Malys, V. Shust YOUNG STUDENTS' PATRIOTISM FORMATION: ORGANIZATIONAL LEGAL AND SOCIO-PEDAGOGICAL ASPECTS.....	118
O.S. Zhubay, T.B. Ramazanov, A.B. Shormakova PRINCIPLES OF TEACHING THE GRAMMATICAL CONCEPT OF «VOICE» IN THE COGNITIVE ASPECT.....	125
A.E. Ismagulova, G.M. Rakisheva, A.K. Kalymova, R.L. Kalimzhanova SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL BASES OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE CONDITIONS OF MODERN EDUCATION.....	134
A.K. Kypshakbayeva, A.H. Davletova, B. Kashkhyrbay, B.K. Saktaganov, Y.T. Yergeshov IMPLEMENTATION OF AN INTEGRATED MODEL OF TEACHING COMPUTER SCIENCE AND ENGLISH IN MODERN CONDITIONS.....	140
G.S. Makharova, S.A. Nurzhanova, A.T. Akzholova LINGUODIDACTIC POTENTIAL OF USING AUTHENTIC MATERIALS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING.....	147
S.N. Ryskaliyev, A.B. Doshybekov, R.V. Kenzikeyev, T. Aliev, A. Tuxanbayev SCIENTIFIC PEDAGOGICAL ISSUES OF PHYSICAL CULTURE TEACHERS PROFESSIONAL TRAINING.....	154
A.Sapargaliyeva, D.YE. Muratbekova PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF SPEECH ACTIVITY IN CHILDREN OF YOUNG SCHOOL AGE.....	162
G. Seidalieva, L. Koishygulova, M. Sirotova., A. Beisekul, E. Cynthia FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AND COGNITIVE INTEREST BASED ON MODERN TECHNOLOGIES.....	168
N.B. Seisekeyeva, J. Birova, Zh.N. Bissenbayeva, L.Sh. Aripbayeva, Sh. Tukhmarova NEW TRENDS OF COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION IN FOREIGN LANGUAGE.....	173
G. Smagulova, B.U. Otegen TEACHING KAZAKH LITERATURE BASED ON VALUES IN SECONDARY SCHOOLS.....	179
O.V. Fomichova, V.D. Shynkaruk, T.O. Olefirenko, S.V. Kurbatov, Iev.V. Shulga STUDENT-TEACHER RELATIONSHIP AS A FACTOR AFFECTING BULLYING-VICTIMIZATION DEGREE AT SCHOOLS.....	187

PHILOLOGY

A. Amanbaeva, A. Fazylzhanova TERMS OF KAZAKH ETIQUETTE: THE FORMALITY OF TRADITIONAL PHRASES IN KAZAKH ETIQUETTE (BASED ON THE POETICS OF ZHYRAU).....	193
B.I. Nurdauletova RUSSIANISMS IN THE LANGUAGE OF KASHAGAN ZHYRAU KURZHIMANULY.....	200

A. Seidikenova, A. Bakitov, A. Abirova STRATEGIES FOR TRANSLATING OFFICIAL DOCUMENTS AND LEGAL TEXTS AND PROBLEMS THAT EMERGE IN THE PROCESS.....	209
--	-----

LAW

A. Akmamyk, D.N. Aitzhanova, M.S. Aidashev, A.T. Akhmadieva, G.K. Kenzhetaeva MARKET MECHANISMS FOR ENSURING FREE COMPETITION.....	216
--	-----

A.Yu. Nesterov PROCEDURAL FEATURES OF THE APPOINTMENT AND RELEASE FROM CRIMINAL PUNISHMENT OF MINORS: THE CRIMINAL PROCEDURAL ASPECT.....	221
--	-----

S.R. Semenov, N.S. Semenov DEVELOPMENT OF INFORMATION RELATIONS BASED ON ECONOMIC INTEGRATION IN THE EAEU.....	228
---	-----

HISTORY

B. Gainullinova ETHNO-DEMOGRAPHIC DEVELOPMENT OF CENTRAL KAZAKHSTAN IN 1926-1939.....	235
---	-----

M.K. Zhumangaliyev ON THE QUESTION OF THE ETYMOLOGY OF THE NAMES OF KIPCHAKS.....	245
---	-----

POLITICAL SCIENCE

B. Satershinov, A. Abdiramanova RELIGION IN KAZAKHSTAN: CONTINUITY IN THE POLITICS OF COLONIALISM AND SOVIETIZATION.....	252
---	-----

B. Seyidov, R. Mirzezade ACCESS STRATEGY OF AZERBAIJAN TOWARDS NEW CONTINENTS.....	261
--	-----

МАЗМҰНЫ

ЭКОНОМИКА

С.У. Абдибеков, Г.Ғ. Шінет, А.А. Құралбаев ШЕТЕЛДЕ ЖЕКЕ ҚОСАЛҚЫ ШАРУАШЫЛЫҚТЫҢ БАЛАМАЛАРЫ ДАМУЫТУ МЕН ҚОЛДАУДЫ САРАЛАУ.....	6
Г.Р. Байтаева, Ж.Б. Кенжин, М.Б. Султанова, Г.М. Каппасова, А. Азимхан МЕМЛЕКЕТТІК ЖӘНЕ ЖЕРГІЛІКТІ БАСҚАРУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	15
С.Х. Бейсембекова, М.Р. Сихимбаев, Д.Р. Сихимбаева ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ БАСЫМДЫҚТАРЫ.....	21
А.Т. Бектурова, Л.М. Сембиева, А.М. Петров ҚАЗАҚСТАҢДА БАНК СЕКТОРЫНДАҒЫ АУДИТ ПЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТТАРЫН ҚОЛДАНУ ТӘЖІРИБЕСІ.....	27
Д. Джамшиди, Р. Досжан, А. Сабидуллина ИСЛАМДЫҚ ФИНТЕХТІҢ ЖАҢА ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ: МАЛАЙЗИЯ ЖӘНЕ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ.....	37
К.В. Кошкимбаева, Е. Оразбек ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЖАНАМА САЛЫҚ АЛУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУ.....	44
Н.Н. Нұрмұхаметов, А.А. Апышева, А.Б. Темирова ЭКОНОМИКА МЕН БАСҚАРУДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР БАЭО ЦИФРЛЫҚ КҮН ТӘРТІБІНІҢ КОНТЕКСИНДЕГІ ҚАЗАҚСТАННЫҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ДАМУ ВЕКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	51
К.Г. Садвакасова, А.М. Нургазина, А.З. Нурмагамбетова, Г.Е. Касенова ПАНДЕМИЯ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚСТАННЫҢ АВИАЦИЯ САЛАСЫНЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІ МЕН ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН ТАЛДАУ.....	61
Г.С. Мукина, С.Ч. Примбетова, Д.З. Айгужинова, С.К. Жетпысбаев, Н.К. Машрапов ШАҒЫН БИЗНЕСТІҢ ДАМУЫ МЕН САЛЫҚ САЛУДЫҢ ЖЕҢІЛДЕТІЛГЕН ЖҮЙЕСІНІҢ МЕМЛЕКЕТТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІНЕ ӘСЕР ЕТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	69
Б.М. Тасыбай, С.К. Тажикенова, Г.Б. Алина, А.К. Жунусова, Ева Чеш ҚАЗАҚСТАҢДАҒЫ 2016-2021 ЖЫЛДАРДАҒЫ МЖӘ САЛАСЫНДАҒЫ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ПРОБЛЕМАЛАРДЫ ТАЛДАУ.....	75
В. Шебанин, О. Довгаль, Н. Разливаева, У. Андрусив "АРАЛ ЕЛДЕРІНІҢ" ДАМУЫНА ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУДІҢ ӘСЕРІ.....	83
Б.М. Шукурова, М.Г. Кайыргалиева, Ш.М. Бухарбаев, Г.Н. Актайлакова, Ғ.Е. Керімбек КӘСІПОРЫНДА ШЫҒЫНДАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ.....	90

ПЕДАГОГИКА

Р.Т. Абдраимов, Б.С. Уалиханова, Т.А. Турмамбеков МЕКТЕПТЕГІ ФИЗИКА КУРСЫНДА "ЭЛЕКТРОДИНАМИКА" БӨЛІМІ БОЙЫНША КӘСІБИ БАҒЫТТАЛҒАН ЗЕРТХАНАЛЫҚ ЖҰМЫСТАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ.....	98
---	----

Ф.Б. Бабаханов, Питер Жак, Ш.С. Султанбеков, Ә.Е. Әбуов, А.С. Джумабаева АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ НЕГІЗІНДЕ БІЛІМ БЕРУ САПАСЫН БАСҚАРУ.....	106
М. Баймұрат, Р.Ж. Муканова, О.С. Ачкинадзе, М.К. Еркибаева, Т.А. Аубакиров ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БАҒЫТТАҒЫ ЖОО СТУДЕНТТЕРІНЕ МЕКТЕПТЕГІ ХИМИЯ ПӘНІНІҢ ӘДІСТЕМЕСІН ОҚЫТУ.....	112
О. Васюк, С. Выговская, Е. Гулак, М. Малыш, В. Шусть СТУДЕНТТЕРДІҢ ЖАСТАР ПАТРИОТИЗМІ: ҰЙЫМДАСТЫРУ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕР.....	118
О.С. Жұбай, Т.Б. Рамазанов, А.Б. Шормақова «ЕТІС» ГРАММАТИКАЛЫҚ КОНЦЕПТІСІН КОГНИТИВТІ АСПЕКТІДЕ ОҚЫТУДАҒЫ ҰСТАНЫМДАР.....	125
А.Е. Исмагулова, Г.М. Рақышева, А.Қ. Қалымова, Р.Л. Қалимжанова ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ МАМАНДАРДЫ КӘСІБИ ДАЯРЛАУДЫҢ ҒЫЛЫМИ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	134
Қыпшақбаева А.Қ., Давлетова А.Х., Қашқынбай Б.Б., Сақтағанов Б.К., Ергешов Е.Т. ЗАМАНАУИ КЕЗЕҢДЕ ИНФОРМАТИКА ПӘНІН АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ КІРІКТІРІП ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ.....	140
Махарова Г.С., Нуржанова С.А., Ақжолова А.Т. ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ АУТЕНТТІК МАТЕРИАЛДАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ЛИНГВОДИДАКТИКАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІ.....	147
С.Н. Рысқалиев, А.Б. Дошыбеков, Р.В. Кензиков, Т.Х. Алиев, А. Туксанбаев ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ МҰҒАЛІМДЕРІН КӘСІБИ ДАЯРЛАУДЫҢ ҒЫЛЫМИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	154
А.Ж. Сапарғалиева, Д.Е. Муратбекова БАСТАУЫШ МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУ БЕЛСЕНДІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШАРТТАРЫ.....	162
Г. Сейдалиева, Л. Қойшығұлова, М. Сиротова, А. Бейсекұл, Э. Синтия ҚАЗІРГІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР НЕГІЗІНДЕ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІК ПЕН ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	168
Н.Б. Сейсекеева, Я. Бирова, Ж.Н. Бисенбаева, Л.Ш. Әріпбаева, Ш.К. Тухмарова ШЕТ ТІЛДЕ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЖАҢА БАҒЫТТАРЫ.....	173
Г.Н. Смағұлова, Б.Ү. Өтеген ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕРДЕ ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІН ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА НЕГІЗДЕП ОҚЫТУ.....	179
Е.В. Фомичова, В.Д. Шинкарук, Т.О. Олефиренко, С.В. Курбатов, Е.В. Шульга ОҚУШЫ МЕН МҰҒАЛІМНІҢ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ МЕКТЕПТЕРДЕГІ ҚОРЛАУ МЕН ҚҰРБАН БОЛУ ДЕҢГЕЙІНЕ ӘСЕР ЕТЕТІН ФАКТОР РЕТІНДЕ.....	187

ФИЛОЛОГИЯ

А. Аманбаева, А. Фазылжанова

ҚАЗАҚ ЭТИКЕТІ ТЕРМИНДЕРІ: ҚАЗАҚ ЭТИКЕТІНДЕГІ ДӘСТҮРЛІ ТІРКЕСТЕРДІҢ
ФОРМУЛЬДЫЛЫҒЫ (ЖЫРАУЛАР ПОЭТИКАСЫ НЕГІЗІНДЕ).....193

Б.И. Нұрдәулетова

ҚАШАҒАН ЖЫРАУ КҮРЖІМАНҰЛЫ ТІЛІНДЕГІ РУСИЗМДЕР.....200

А. Сейдикенова, А. Бақытов, А. Абирова

РЕСМИ ҚҰЖАТТАР МЕН ЗАҢ САЛАСЫНДАҒЫ МӘТІНДЕРДІ АУДАРУДАҒЫ
СТРАТЕГИЯЛАР ЖӘНЕ АУДАРМА ҮДЕРІСІНДЕГІ КЕЗДЕСЕТІН ҚИЫНДЫҚТАР.....209

ҚҰҚЫҚТАНУ

А. Ақмамық, Д.Н. Айтжанова, М.С. Айдашев, А.Т. Ахмадиева, Г.К. Кенжетәева

ЕРКІН БӘСЕКЕЛЕСТІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ НАРЫҚТЫҚ ТЕТІКТЕРІ.....216

А.Ю. Нестеров

КӨМЕЛЕТТІК ЖАСҚА ТОЛМАҒАНДАРҒА ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАЗА ТАҒАЙЫНДАУДЫҢ ЖӘНЕ
БОСАТУДЫҢ ҮДЕРІСТІК ЕРЕКШЕЛІГІ: ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ АСПЕКТІСІ.....221

С.Р. Семенов, Н.С. Семенов

ЕАЭО-ДА ЭКОНОМИКАЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯҒА НЕГІЗДЕЛГЕН АҚПАРАТТЫҚ
ҚАТЫНАСТАРДЫ ДАМУЫ.....228

ТАРИХ

Б. Гайнуллинова

ОРТАЛЫҚ ҚАЗАҚСТАННЫҢ 1926-1939 ЖЫЛДАРДАҒЫ ЭТНО-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ
ДАМУЫ.....235

М.Қ. Жұманғалиев

«ҚЫПШАҚ» АТАУЫНЫҢ ЭТИМОЛОГИЯСЫ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕГЕ.....245

САЯСАТТАНУ

Б. Сагершинов, А. Әбдіраманова

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ДІН: ОТАРЛАУ МЕН КЕҢЕСТЕНДІРУ САЯСАТЫНДАҒЫ
САБАҚТАСТЫҚ.....252

Б.М. Сейидов, Р. Мирзаде

ӘЗІРБАЙЖАННЫҢ ЖАҢА КОНТИНЕНТКЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУ СТРАТЕГИЯСЫ.....261

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИКА

С.У. Абдибеков, Г.Ф. Шинет, А.А. Куралбаев АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ И ПОДДЕРЖКИ АЛЬТЕРНАТИВ ЛИЧНОГО ПОДСОБНОГО ХОЗЯЙСТВА ЗА РУБЕЖОМ.....	6
Г.Р. Байтаева, Ж.Б. Кенжин, М.Б. Султанова, Г.М. Каппасова, А. Азимхан НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО И МЕСТНОГО УПРАВЛЕНИЯ.....	15
С.Х. Бейсембекова, М.Р. Сихимбаев, Д.Р. Сихимбаева ПРИОРИТЕТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ НЕДРОПОЛЬЗОВАНИЕМ КАЗАХСТАНА.....	21
А.Т. Бектурова, Л.М. Сембиева, А.М. Петров ПРАКТИКА ПРИМЕНЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ АУДИТА И ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В БАНКОВСКОМ СЕКТОРЕ.....	27
Д. Джамшиди, Р. Досжан, А. Сабидуллина НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ИСЛАМСКОГО ФИНТЕХА: МАЛАЙЗИЯ И ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ.....	37
К.В. Кошкимбаева, Е. Оразбек СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ КОСВЕННЫХ НАЛОГОВ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	44
Н.Н. Нурмухаметов, А.А. Апышева, А.Б. Темирова ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ И УПРАВЛЕНИИ КАК СТРАТЕГИЧЕСКИЙ ВЕКТОР РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА В КОНТЕКСТЕ ЦИФРОВОЙ ПОВЕСТКИ ЕАЭС.....	51
К.Г. Садвакасова, А.М. Нургазина, А.З. Нурмагамбетова, Г.Е. Касенова АНАЛИЗ ФИНАНСОВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ И УСТОЙЧИВОСТИ АВИАЦИОННОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ.....	61
Г.С. Мукина, С.Ч. Примбетова, Д.З. Айгужинова, С.К. Жетпысбаев, Н.К. Машрапов ПРОБЛЕМЫ ВЛИЯНИЯ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И УПРОЩЕННОЙ СИСТЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ГОСУДАРСТВА.....	69
Б.М. Тасыбай, С.К. Тажикенова, Г.Б. Алина, А.К. Жунусова, Ева Чеш АНАЛИЗ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ В СФЕРЕ ГЧП В 2016-2021 ГОДАХ В КАЗАХСТАНЕ.....	75
В. Шебанин, О. Довгаль, Н. Разливаева, У. Андрусив ВЛИЯНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА НА РАЗВИТИЕ «ОСТРОВНЫХ СТРАН».....	83
Б.М. Шукурова, М.Г. Кайыргалиева, Ш.М. Бухарбаев, Г.Н. Актайлакова, Г.Е. Керимбек ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ НА ПРЕДПРИЯТИИ.....	90

ПЕДАГОГИКА

Р.Т. Абдраимов, Б.С. Уалиханова, Т.А. Турмамбеков ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО НАПРАВЛЕННЫХ ЛАБОРАТОРНЫХ РАБОТ ПО РАЗДЕЛУ «ЭЛЕКТРОДИНАМИКА» ШКОЛЬНОГО КУРСА ФИЗИКИ.....	98
---	----

Ф.Б. Бабаханов, Питер Жак, Ш.С. Сұлтанбеков, А.Е. Абуов, А.С. Джумабаева УПРАВЛЕНИЕ КАЧЕСТВОМ ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	106
М. Баймурат, Р.Ж. Муканова, О.С. Ачкинадзе, М.К. Еркибаева, Т.А. Аубакиров ОБУЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ МЕТОДИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ХИМИИ В ШКОЛЕ.....	112
О. Васюк, С. Выговская, Е. Гулак, М. Малыш, В. Шусть ПАТРИОТИЗМ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ: ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ И СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ.....	118
О.С. Жубай, Т.Б. Рамазанов, А.Б. Шормакова ПРИНЦИПЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ГРАММАТИЧЕСКОГО КОНЦЕПТА «ЗАЛОГА» В КОГНИТИВНОМ АСПЕКТЕ.....	125
А.Е. Исмагулова, Г.М. Ракишева, А.К. Калымова, Р.Л. Калимжанова НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	134
А.К. Кыпшакбаева, А.Х. Давлетова, Б.Б. Қашқынбай, Б.К. Сактаганов, Е.Т. Ергешов ВНЕДРЕНИЕ ИНТЕГРИРОВАННОЙ МОДЕЛИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНФОРМАТИКИ И АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	140
Г.С. Махарова, С.А. Нуржанова, А.Т. Акжолова ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АУТЕНТИЧНЫХ МАТЕРИАЛОВ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ.....	147
С.Н. Рысқалиев, А.Б. Дошыбеков, Р.В. Кензиков, Т.Х. Алиев, А. Туксанбаев. НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОПРОСЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ.....	154
А.Ж. Сапаргалиева, Д.Е. Муратбекова ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧЕВОЙ АКТИВНОСТИ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	162
Г. Сейдалиева, Л. Койшигулова, М. Сиротова., А. Бейсекүл, Э. Синтия ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ И ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА НА ОСНОВЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	168
Н.Б. Сейсекеева, Я. Бирова, Ж.Н. Бисенбаева, Л.Ш. Арипбаева, Ш.К. Тухмарова НОВЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ.....	173
Г. Смагулова, Б.У. Отеген ОБУЧЕНИЕ КАЗАХСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ НА ОСНОВЕ ЦЕННОСТЕЙ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛАХ.....	179
Е.В. Фомичова, В.Д. Шинкарук, Т.О. Олефиренко, С.В. Курбатов, Е.В. Шульга ВЗАИМООТНОШЕНИЯ УЧЕНИКА И УЧИТЕЛЯ КАК ФАКТОР, ВЛИЯЮЩИЙ НА СТЕПЕНЬ БУЛЛИНГ-ВИКТИМИЗАЦИИ В ШКОЛАХ.....	187

ФИЛОЛОГИЯ

- А. Аманбаева, А. Фазылжанова**
ТЕРМИНЫ КАЗАХСКОГО ЭТИКЕТА: ФОРМУЛЬНОСТЬ ТРАДИЦИОННЫХ ВЫРАЖЕНИЙ
В КАЗАХСКОМ ЭТИКЕТЕ (НА ОСНОВЕ ПОЭТИКИ ЖЫРАУ).....193
- Б.И. Нурдаулетова**
РУСИЗМЫ В ЯЗЫКЕ КАШАГАН ЖЫРАУ КУРЖИМАНУЛЫ.....200
- А. Сейдикенова, А. Бақытов, А. Абирова**
СТРАТЕГИИ ПЕРЕВОДА ОФИЦИАЛЬНЫХ ДОКУМЕНТОВ И ЮРИДИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ
И ВОЗНИКАЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ ПРИ ПРОЦЕССЕ ПЕРЕВОДА.....209

ЮРИСПРУДЕНЦИЯ

- А. Акмамык, Д.Н. Айтжанова, М.С. Айдашев, А.Т. Ахмадиева, Г.К. Кенжетаева**
РЫНОЧНЫЕ МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СВОБОДНОЙ КОНКУРЕНЦИИ.....216
- А.Ю. Нестеров**
ПРОЦЕССУАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ НАЗНАЧЕНИЯ И ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ УГОЛОВНОГО
НАКАЗАНИЯ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ: УГОЛОВНО-ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ АСПЕКТ.....221
- С.Р. Семенов, Н.С. Семенов**
РАЗВИТИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ОСНОВЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ
ИНТЕГРАЦИИ В ЕАЭС.....228

ИСТОРИЯ

- Б. Гайнуллинова**
ЭТНО-ДЕМОГРАФИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ ЦЕНТРАЛЬНОГО КАЗАХСТАНА
В 1926-1939 ГОДЫ.....235
- М.К. Жумангалиев**
К ВОПРОСУ ОБ ЭТИМОЛОГИИ НАЗВАНИЙ КЫПЧАКОВ.....245

ПОЛИТОЛОГИЯ

- Б. Сатершинов, А. Абдираманова**
РЕЛИГИЯ В КАЗАХСТАНЕ: ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ В ПОЛИТИКЕ КОЛОНИАЛИЗМА
И СОВЕТИЗАЦИИ.....252
- Б.М. Сеидов, Р.Р. Мирзаде**
СТРАТЕГИЯ ДОСТУПА АЗЕРБАЙДЖАНА К НОВЫМ КОНТИНЕНТАМ.....261

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Редакторы: *М.С. Ахметова, А. Ботанқызы, Р.Ж. Мрзабаева, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 10.02.2022.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

17,5 п.л. Тираж 300. Заказ 1.